

UNELE ASPECTE ALE EVOLUȚIEI PIEȚEI DE CAPITAL

Galina ZAGAIEVSKI

Mai bine de două decenii, în țările din centrul și sud-estul Europei au avut loc schimbări profunde, printre prioritățile de bază fiind incluse trecerea la economia de piață și aderarea la Uniunea Europeană. Ținând cont de faptul că piața de capital constituie nucleul economiei actuale, aceasta va însemna că dezvoltarea de mai departe a economiei naționale depinde, într-o mare măsură, de extinderea acestei ramuri. Într-adevăr, între piața de capital și economia statului există o directă dependență. Doar politica de stat direcționată spre dezvoltarea pieței de capital poate crea climatul favorabil pentru atragerea investițiilor, asigurarea protejării intereselor investitorilor, precum și să contribuie esențial la modificarea tendințelor de dezvoltare a pieței de capital autohtone și, ca rezultat, la creșterea economiei naționale. În acest context, statul urmează să elaboreze și să promoveze o politică corespunzătoare de stimulare a agenților economici și a investitorilor în ceea ce privește apelarea la mecanismele pieței de capital. Piața de capital are rolul principal de a facilita acumularea fondurilor necesare finanțării activității economice și de a dirija fluxul fondurilor acumulate spre ramurile economice cele mai rentabile, prin operațiunile de vânzare și cumpărare de acțiuni sau obligațiuni emise de societățile pe acțiuni. Piața de capital din Moldova a apărut în cadrul procesului de deetatizare a companiilor de stat, odată cu trecerea de la economia planificată la relațiile capitaliste. Putem distinge câteva etape de dezvoltare a pieței de capital în Republica Moldova, și anume:

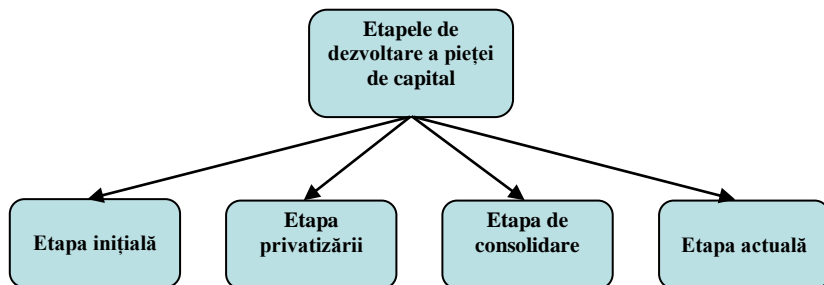
– *după obținerea independenței*, a avut loc evoluția inițială a pieței de capital, reglementată prin Legea cu privire la societățile pe acțiuni, Legea privind circulația hârtiilor de valoare și a bursele de valori.

– *Etapa privatizării*, a început procesul naționalizării proprietății publice prin intermediul licitațiilor de privatizare contra bonurilor patrimoniale. În această perioadă, a apărut cea mai mare parte a participanților pieței: fondurile de investiții pentru privatizare, bursa de valori, registratorii independenți și brokerii. În cadrul procesului de privatizare, majoritatea întreprinderilor au fost transformate în societăți pe acțiuni și peste 2 mil. de cetățeni au devenit acționari ai lor.

– *Etapa de consolidare* a pieței de capital și a legislației în domeniu. În anii 1997 și 1998 au fost aprobate legile de bază care reglementează activitatea în domeniu: Legea privind societățile pe acțiuni, Legea cu privire la fondurile de investiții, Legea privind Comisia Națională a Valorilor Mobiliare și Legea cu privire la piața valorilor mobiliare.

– *Anul 2007 – până în prezent*, a avut loc consolidarea mai multor segmente ale pieței financiare nebancale prin crearea Comisiei Naționale a

Pieței Financiare, care reglementează și supraveghează piața valorilor mobiliare, piața asigurărilor și piața de microfinanțare.

Schemă: Etapele de dezvoltare a pieței de capital

Sursa: elaborată de autor

În evoluția pieței de capital, un rol important îl are globalizarea economică, care este un proces dinamic, cu o anumită evoluție în timp, iar ca fenomen comportă controverse și dileme. Globalizarea economică poate fi definită având în vedere și celelalte opinii din literatura economică în această privință, ca fiind procesul dinamic de transformare a relațiilor economice internaționale, determinat de anumiți factori care constă în creșterea interdependențelor dintre economiile naționale sau a fluxurilor generate de acestea spre o economie globală, ca urmare a extinderii și adâncirii legăturilor transfrontaliere în domeniile producției, forței de muncă, finanțelor, comerțului, care are ca scop creșterea și dezvoltarea economică și care produce în mod preponderent efecte benefice generale, dar diferențiate în segmentele organizării sociale. Factorii determinanți ai globalizării economice sunt: extinderea economiei de piață pe fondul ideologiei neolibérale, liberalizarea economică dinspre țările dezvoltate către cele în curs de dezvoltare; inovația și progresul tehnologic; creșterea concurenței pe piețele internaționale.

În concluzie, integrarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, precum Republica Moldova, va genera atât efecte benefice asupra economiei naționale și a organizațiilor locale, cât și riscuri semnificative.

Astfel, globalizarea va conduce la creșterea competitivității și productivității produselor în fabricație, promovarea de noi produse ecologice, modernizarea tehnologiilor, creșterea specializării și stimulării personalului uman, dar și la intensificarea concurenței și impunerea unor standarde foarte exigente privind poluarea, tehnologiile, condițiile și securitatea locurilor de muncă etc. De asemenea, liberalizarea circulației capitalului, în condițiile menținerii reglementărilor naționale ale piețelor financiare, va permite accesul liber al întreprinderilor cotate la surse de capital locale și internaționale, dar și recunoașterea performanțelor acestora pe diverse piețe de capital.